

alles proeft, die alles kent.

Eerste Bewoner Waarom ben je teruggekomen? Waarom wil je weer in mijn bed? Is er dan nergens een ander bed voor jou? Staat er nergens een onbewoond huis in deze stad?

Tweede Bewoner Ik slaap al.

Eerste Bewoner Het is een roes.

Tweede Bewoner De morgen. De lijkwade. *(Neemt het witte laken, houdt het voor zich uit.)* De verbranding. De flikkerende dolk. *(Brengt mes naar zijn keel.)* Miljoenen minuskule diertjes kruipen door mijn aders.

Eerste Bewoner Ze vreten je hersens aan, ze kruipen door je longen naar mijn mond. Het is addergebroot dat sist en zich verstrengelt tot een onontwarbaar net, waarin je mij vangen wil als een spin. *(Nadert met kruisbeeld in de hand)* Maar ik zal voor je bidden, zoals ooit mijn gelukzalige moeder heeft gebeden, geknield voor de maagd van zeven smarten, het bloedrode hart geopend door de stekende zonden van de hele mensheid. *(De tweede bewoner valt verwaasd op zijn knieën, als in gebedshouding.)*

Tweede Bewoner Ze was geen maagd meer. *(Hij trekt het laken over zijn hoofd.)*

Eerste Bewoner Doe je ogen open, want daar is zij, stralender dan ooit, bliksemend met haar ogen vol liefde, straffend met haar zalvende gebaren, zij is de goedheid en de gestrengheid, de waarheid en de zegepraal. Zij heeft je onder haar rok genomen, gewikkeld in de wade van de morgen. *(De tweede bewoner kruipt in de divan, woelt.)*

Tweede Bewoner Ik zal de morgen niet meer zien, al beginnen al de heiligenbeelden te ontwaken uit hun plasterslaap, al trekt de zevenmaal doorstoken maagd de dolken uit haar boezem. Ik kan niet meer denken, mijn hersens zijn rot en verdoofd, een foetus op een vuilnisbelt, een slijmvlies over stervend vlees.

Eerste Bewoner Ik zal voor je bidden, want het is nooit te laat. Kijk door het raam! Hoor! De stad loeit eindeloos! *(De tweede bewoner wordt gepijnigd door het nijldige opwinden van het uurwerk.)*

Tweede Bewoner Automatisch, stelselmatig, regelmatig wordt het uurwerk opgewonden. Waarom slapen, waarom waken, waarom... *(Hij staat op en gaat buiten, verdwijnt in de steeg.)*

SCENE TWEE : SUPERIEUR EN INFERIEUR

(De tweede bewoner heeft het huis verlaten zonder afscheid te nemen van de eerste. Deze kijkt hem na, met een blik vol superioriteit. Monologue intérieur. Zelfbevestiging. Logica van de orde tot hij ontsteld zijn eigen inferioriteit beseft bij het einde van de monoloog.)

Eerste Bewoner Hij is weer weg, naar zijn gezellen, zijn broeders in de nood. Maar ik weet hoe hij zal terugkomen: berooid en hongerig, mager en afgeleefd, rusteloos op zoek naar rust. Dat stuk misère! *(Kijkt in de spiegel, zijn spiegelbeeld als tegenspeler, alsof hij iets moet overwinnen.)* En toch heb ik hem alles gegeven wat hij nodig had: onderdak, voedsel, geneesmiddelen, een bed, een huis, maar hij vroeg meer, hij nam meer. *(Bruuske bewegingen.)* Het is toch mijn schuld niet dat hij telkens weer verdwijnt! Ik heb hem toch niet verjaagd. En zijn opmerkingen? De wanorde en verwarring die hij in deze kamer bracht. Ik moet mezelf kunnen vrijwaren. Maar hij? Waarom is hij zo? Toen ik hem voor mijn deur vond als een mishandelde hond, dan was ik goed genoeg om hem op te nemen. Nu is alles wat ik met hem voorhad vernietigd: al mijn projecten, mijn voornemens, ons gezellig samenzijn. Ik kan hem niet meer helpen, want ik moet op mijn standpunt blijven. Anders ga ik zelf ten onder, ik mag niet wankelen, ik moet orde op zaken stellen. Ik begrijp hem,

maar ga hem niet achterna. *(De tweede bewoner neemt ladder uit de steeg)* Nu is het hier rustig geworden, maar wat moet ik beginnen als hem iets overkomt, als hij mij aangeeft, mijn adres opgeeft? Ik heb het risico genomen hem onderdak te geven. *(De tweede bewoner komt aan met de ladder, hij plaatst ze tegen de gevel, de eerste bewoner beklimt de ladder en kruipt op het dak.)* *(Hallucinatie: het is alsof de eerste bewoner in de wereld van de tweede is gekomen, ja, dat hij plots de tweede bewoner is geworden...)* Ik hoor hem roepen tot hier kan ik het horen, het dringt door de muren van de herbergen. Al zijn onverstaanbare slagzinnen, zijn hele onzinnige argumentatie. Hij is als een spook. Ik zie hem wankelen, hij wil naar buiten gaan en valt en blijft liggen alsof hij dood is. Er valt met hem niet te spreken. Hier! Het kruis dat hij bespuwde. Ik heb het van mijn moeder gekregen. Voor haar dood gaf ze me haar rozenkrans en dit koperen kruisbeeld. *(Hij roept zijn overleden moeder op.)* Bewaar dit mijn zoon, er komen moeilijke jaren, tijden van verwarring en wanorde. God beware je, wees steeds rechtvaardig en goed voor de armen, geef en deel van je rijkdom en armoede. Maar je mag niet alleen leven, mijn zoon. Wees voorzichtig, kies je vrienden en heb steeds medelijden met de ongelukkigen. Toon steeds begrip voor de anderen, zelfs al doen ze je gruwen, al maken ze je misselijk. Schenk vreugde in het leven, trek een lijn naar de toekomst en volg deze tot op de dag van je dood. Er moet orde heersen in je kamer, vergeet dat niet! Er viel niet te kiezen in die moeilijke tijden van werkloosheid. Er restte mij enkel het uniform te dragen, te gehoorzamen aan de bevelen van hogerehand.

Dat was de oplossing voor mensen van mijn afkomst; die geen ambacht kenden en geen mogelijkheid tot studie kregen. IK heb geleerd wat orde betekent en bevel en tucht en regelmaat. Ik heb me zinvol onderworpen aan een vaste uurrooster, tot op heden, met de regelmaat van een klok. Tot hij kwam *(wijst beschuldigend naar de tweede bewoner die beneden naast de ladder staat en grijnst)*. Nagel van mijn doodskest, mijn gesel. Maar ik zal geen hulp weigeren aan een mens in nood. Ik zal mijn plicht als mens niet verzaken. Voor het welzijn van de medemens, voor ons aller rust! Ieder mens is, superieur en inferieur! *(Hij daalt de ladder af, omarming en erbarmen.)*

Tweede Bewoner Hoe voel je je?

Eerste Bewoner Beter, veel beter!

SCENE DRIE : EEN GEZELLIGE AVOND

(De tweede bewoner legt de ladder in de steeg. Hij gaat het huisje binnen op verzoek van de eerste bewoner.)

Eerste Bewoner Ga naar binnen, ga zitten, eet wat, drink wat! *(Hij steekt de kaarsen aan, brengt brood, zet een fles op tafel.)*

Tweede Bewoner Ik heb geen honger, ik heb geen dorst. *(Maar hij bijt in het brood en zet de fles aan zijn mond.)*

Eerste Bewoner Ik weet waar je geweest bent.

Tweede Bewoner Ik ben in de wachtzaal gebleven tot er niemand meer was, tot niemand meer kon blijven, tot de verwarming gedoofd werd en iedereen zich naar de uitgang sleepte, daar waar het nog kouder is.

Eerste Bewoner Ze hebben je verjaagd, je van de bank geschopt, omdat je geen reiskaartje had.

Tweede Bewoner Maar ik wou ook vertrekken, zoals alle andere reizigers, maar het was te laat en te vroeg: ze schopten iedereen van de bank, ik kreeg hun laarzen in mijn maag, maar ik verroerde niet, ze kregen me eerst niet van mijn plaats, ik klemde me vast aan de bank en iedereen keek naar mij en vroeg zich af hoe het

mogelijk was dat ze me er niet konden uitgooien, maar toen kwamen er nog anderen, ik vloekte naar hun uniformen, kwam alléén recht en ging weg.

Eerste Bewoner Ze hebben je gewond, zoals gisteren, toen je smeekte om wat tabak, je kreeg de bank voor jou alleen omdat niemand naast jou wou gaan zitten.

Tweede Bewoner Ik had peukjes opgeraapt, de reizigers verstonden mij niet. Het waren vreemdelingen, ze spraken een andere taal. *(Neemt slok uit de fles)* Ik zweer je dat ik nooit meer zal drinken.

Eerste Bewoner Morgen gaan we samen naar het zanggenootschap. Je hebt een mooie stem gehad, maar je wou nooit met me zingen.

(Wijst naar het schilderij, een oorlogstafereel) Zie je dat schilderij?

Tweede Bewoner Ja.

Eerste Bewoner Weet je wat dat betekent?

Tweede Bewoner Nee.

Eerste Bewoner Kijk, hoe deze militaire schilder, een onbekende meester, de intocht van het leger heeft geschilderd, hij, getuige van de overwinning na het bloedbad in huizen, kelders, openbare pleinen, na de gevechten met de blanke bajonet, met het blote mes, tot de laatste kogel, tot de laatste penseeltrek, meesterlijk, heroïsch. Al deze tafereelen van macht en heraldiek moeten ons eerbied inboezemen. Hoor de trommels en trompetten, de slag van de laarzen, de dreun van de mars en de liederen, de liederen...

Tweede Bewoner Ik ken geen liederen.

Eerste Bewoner Dan moet je er leren. Wij zullen samen een oplossing zoeken. Neem het woordenboek! Verbeterend esperanto, horizontaal in tien letters? *(De tweede herhaalt het)* Gemene vrouw in vier letters: wijf. Schaker van Helena: Paris. Stekelig vier, vier letters: Egel. Zuur op alcohol, vijf letters? Lentemaand in drie letters: mei. *(de kaarsen worden gedoofd)*

Tweede Bewoner Ik zag vandaag een heer die een bankbiljet verloor!

Eerste Bewoner En dan? *(pauze)*

Tweede Bewoner Ik heb hem vandaag ontmoet.

Eerste Bewoner Wie?

Tweede Bewoner Hij moest bij de directeur komen.

Eerste Bewoner En dan?

Tweede Bewoner Ik was vandaag op het kerkhof en hoorde fluisterende stemmen.

Eerste Bewoner Genoeg.

Tweede Bewoner Ik was vandaag op het kerkhof en heb fluisterende stemmen gehoord.

Eerste Bewoner En een stem uit een graf zei Bobok,

Tweede Bewoner Bobok?

TUSSENSCENE : GELDINZAMELING

(De eerste bewoner geeft een schotelteje aan de tweede. Deze kijkt hem aan vol onbegrip en reeds met een zekere schaamte. Hij is onwillig en wordt door de eerste bewoner buiten geduwd, bij de mensen.)

Eerste Bewoner Kom, wij hebben nog werk!

Tweede Bewoner Wat wil je nu met mij doen?

Eerste Bewoner Kom, je moet niet bang zijn, het duurt niet lang. Je hebt toch geld nodig, je zal er krijgen! *(tot publiek)* "Kijk naar hem, hij durft jullie niets vragen, geen cent en toch is hij arm. Kijk hoe achterdochtig hij is, hoe hij om zich heen kijkt en angst heeft van ieder woord dat jullie zouden kunnen zeggen — het zou eens over hem kunnen gaan. Geef hem wat je wil en vraag je af hoe hij zich voelt als je hem iets geeft. Het is toch duidelijk dat een arm mens minder is dan een vod en dat hij geen achtung van een ander kan verlangen, wat ze er ook in de boeken over schrijven, al die klodderaars! Bij een arm mens moet alles van buiten af te zien zijn, hij mag niets diep-verborgens hebben,